Het loodonderzoek in de volkstuinen van de Bond van Volkstuinders.

Sinds 2020 is de gemeente Amsterdam op grote schaal bezig met het controleren van de bodem op loodvervuiling. Deze controle richt zich op drie soorten bodems c.q. bodemeigenaren:

1. De openbare ruimte waarbij men moet denken aan (kinder)speelplaatsen en parken.
2. Privétuinen.
3. Volkstuinen.

Wat punt 1 betreft: dit onderzoek is in 2024 zo goed als afgerond. Er was wat de parken betreft geen noodzaak tot saneren, alleen bij een parkje in Weesp (dat sinds kort onderdeel is van Amsterdam) en dat wordt aangepakt. Amsterdam is de eigenaar van deze gronden, en neemt het initiatief tot sanering.

Ad. 2. Eigenaren van privétuinen zijn intensief benaderd door de gemeente, soms zelfs met huis-aan-huis bezoek om loodonderzoek aan te bieden. Circa 10% van de benaderde adressen reageerde positief en is onderzocht, met wisselende resultaten, zoals te verwachten viel. Mocht het onderzoek negatief uitvallen, d.w.z. de grond blijkt zwaar vervuild, dan is het aan de privé-eigenaar om te beslissen of er wordt gesaneerd. Dit gebeurt op kosten van de gemeente.

Ad. 3. In 2023 heeft men een proef opgestart door 28 tuinen verdeeld over 13 tuinparken te onderzoeken. Vijf tuinen bleken sterk verontreinigd (verdeeld over 3 tuinparken), 11 tuinen waren matig verontreinigd, en de rest was schoon. Een resultaat die leidde tot een grootscheeps onderzoek waarvoor alle tuinparken zich konden aanmelden. De bedoeling was om hele onderzoek in 2024 af te ronden. Dus ongetwijfeld heeft ook u de gelegenheid gehad om uw tuin hiervoor aan te melden, en weet u intussen of uw tuin intussen schoon, matig vervuild of sterk vervuild is.

Maar goed, wat doet u met die kennis? U hebt misschien net als ik een onderzoeksverslag ontvangen van 27 pagina’s met een heleboel cijfers, namen van metalen, PAKS, bestrijdingsmiddelen en nog wat. Verder foto’s van je tuin, een plattegrond ervan, en een groene, oranje of rode stip die aangeeft of je tuin schoon, matig of sterk is vervuild. Wat moet je daarmee? Welnu: ik heb niet het aanbod gehad om de grond te laten saneren, mocht het zwaar vervuild zijn. Nu is geen van de tuinen op mijn tuinpark zwaar vervuild, dus de noodzaak is er ook niet, maar toch. Het is in ieder geval goed om te weten dat mocht men een zwaar vervuilde tuin hebben subsidie kan aanvragen om hier iets aan te doen: saneren of schone grond aanbrengen.

Waar we het intussen nog niet over hebben gehad is dit: waarom is het loodonderzoek belangrijk?

Ik citeer uit een rapport uit 2014 5.1, 2, e **Lood in landelijke en stedelijke bodems in Nederland: natuurlijke achtergrond, verontreinigingen, bronnen en mobiliteit)**

Lood heeft een aantal ongewenste effecten op de gezondheid van de mens, waarbij neurotoxiciteit het meest kritische effect is. Lood verstoort de biosynthese van hemoglobine en veroorzaakt daardoor bloedarmoede, verhoogt de bloeddruk en kan leiden tot nierbeschadiging, miskramen, verstoring van het zenuwstelsel, hersenbeschadiging (soms leidend tot dementie) en afgenomen vruchtbaarheid bij mannen door beschadiging van het sperma. Ook kan het negatieve effecten hebben op het leervermogen van kinderen en gedragsstoornissen opwekken, zoals agressie, impulsief gedrag en hyperactiviteit.

Dit lijkt me voldoende om verontrust van te raken, lijkt me. Gelukkig is dit al lang bekend, en is al in de jaren ’80 van de vorig eeuw lood in benzine verboden, zijn intussen loden waterleiding bijna overal vervangen, en is het gebruik van lood in tal van andere toepassingen verminderd of vervangen.

Met als resultaat dat de loodemissie in de industrie tussen 1985 en 2007 met 87% is verminderd. Kunnen we nu achterover leunen. Helaas niet, want als lood eenmaal in de bodem zit dan verdwijnt het niet zomaar: het lost niet op. De aanwezigheid van lood in oppervlaktewateren, bijvoorbeeld, is nog steeds te hoog, volgens de officiële criteria.

Goed: uw tuin is 'matig vervuild' en komt niet in aanmerking voor grootscheepse sanering. Waarvoor wel? Wel, dat hangt af wat u met de tuin doet. Zit u alleen op het plaatsje, en maait u alleen een keer week het gras? No worries, zolang u het gras maar niet opeet. Heeft u kinderen die dol zijn op graven met hun handen? Tja, dat is een ander verhaal. Want zoals u zojuist gelezen hebt zijn kinderen kwetsbaar: volgens deskundigen kan het zefs leiden tot een achteruitgang van hun IQ van enkele procentpunten. Ook maakt het uit of u groenten en aardappelen verbouwt, of u het hele jaar rond van uw tuin eet. Ik citeer de volgende adviezen uit: **Diffuse loodverontreiniging in de bodem Advies voor een gemeenschappelijk beleidskader (RIVM Rapport 2015-0204** 5.1, 5.1, 2, e et al.)

Bij een vervuiling van 210-530 mg/kg van de tuingrond

• *Er is sprake van groententeelt (eigen tuin, stadslandbouw, volkstuinen):*

• *Extra hygiënische maatregelen: tegengaan grondingestie door aandacht voor hygiëne (handen wassen voor het eten, inloop van grond tegengaan, regelmatig stofzuigen'.*

• *Geen groententeelt in de volle grond maar in bakken met schone grond.*

• *Spoel/was groenten en vruchten die met de bodem in aanraking zijn gekomen extra goed voor bereiding/consumptie. Zo wordt de ingestie van aanhangende grond voorkomen.*

• *Zandbak met schoon zand voor jonge kinderen.*

• *Eet niet alleen uit eigen tuin, maar varieer.*

Overige gebruikte literatuur:

1. Voortgangsrapportage lood in de bodem Amsterdam 2023/ juni 2024 Tussenstand juni 2024
2. RIVM Rapport 609100004/2010: Emissies en verspreiding van zware metalen. 5.1, 2, e et al.